Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0825U003772

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 25-09-2025

Статус: Наказ про видачу диплома

Реквізити наказу МОН / наказу закладу: Наказ Уманського національного університету № 320/ст від 28.11.2025

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Черниш Віталій Іванович
2. Vitalii Chernysh

Кваліфікація:

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор філософії

Аспірантура/Докторантура: так

Шифр наукової спеціальності: 205

Назва наукової спеціальності: Лісове господарство

Галузь / галузі знань: аграрні науки та продовольство

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Лісове господарство

Дата захисту: 06-11-2025

Спеціальність за освітою: Технології захисту навколишнього середовища

Місце роботи здобувача:

Код за ЄДРПОУ:

Місцезнаходження:

Форма власності:

Сфера управління:

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): PhD 10937

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.47.15.07, 68.47.01, 68.47.03

Тема дисертації:

1. Синантропізація рослинності приміських лісів Центрально-Придніпровської височинної області
2. Synanthropization of the vegetation of suburban forests of the Central-Transistrian upland region

Реферат:

1. Дисертаційну роботу присвячено дослідженню процесів синантропізації фітоценозів приміських лісів в умовах східної частини Правобережного лісостепу України, що відповідає Центрально-Придніпровській височинній області. Структура дисертації зумовлена логікою дослідження, поставленими завданнями і складається зі вступу, п’яти розділів, висновків до розділів, висновків до дисертації, списку використаних джерел і додатків. У першому розділі роботи – «Теоретичні та методичні основи конструктивно-географічних і екологічних досліджень проблеми синантропізації флори та рослинності» висвітлено суть явища синантропізації як отримання кращих умов для росту й розвитку одними рослинами перед іншими внаслідок впливу людини. Наголошено на значенні синантропної рослинності як елементу антропогенного ландшафту. Відзначено, що флороценотип синантропної рослинності охоплює три ценоелементи – сегетальний, рудеральний та урбанізований. Акцентовано на міждисциплінарному характері проблеми синантропізації лісової рослинності, яка перебуває на межі лісознавства, антропогенного ландшафтознавства, ботаніки, екології. У другому розділі дисертації – «Програма, об’єкти, методологія та

методика досліджень» деталізовано завдання дисертаційної роботи, схарактеризовано досліджувані об'єкти, висвітлено методологічні засади практичної й теоретичної складових дослідження, окреслено методику вивчення процесів синантропізації лісової рослинності відповідно до прийнятих у лісівничій науці дослідницьких засад. Теоретичною базою проведення дослідження послугувала гіпотеза про небезпечний вплив на лісові ценози приміських лісів таких видів, як дуб червоний (Quercus rubra), акація біла (Robinia pseudoacacia) та горіх чорний (Juglans nigra), а також припущення щодо відносної однорідності видового складу рослинності, зокрема синантропної, у приміських лісах на всій досліджуваній території. У практичному аспекті дослідження проводилося шляхом проведення спостережень та експерименту в межах тимчасових пробних площ. У третьому розділі дисертації – «Центрально-Придніпровська височинна область як реальний просторовий об'єкт конструктивно-географічного й лісівничого дослідження» висвітлено найважливіші риси геологічної будови, рельєфу, клімату, гідромережі, ґрунтів і природної рослинності Центрально-Придніпровської височинної області. Розташування досліджуваної території на Українському щиті зумовило формування рівнинного рельєфу, який сприяє міґрації органів і насіння рослин, а отже – фітоінвазіям та синантропізації рослинності різноманітних біотопів, у тому числі приміських лісів. Помірно континентальний клімат досліджуваного реґіону сприяє синантропізації рослинності завдяки швидкому проникненню чужорідних еврибіонтних видів, що заносяться на дану територію як шляхом свідомої інтродукції, так і незалежно від волі людини. У четвертому розділі дисертації – «Характеристика приміських лісів Центрально-Придніпровської височинної області в контексті процесів синантропізації» – проаналізовано видовий склад флори приміських лісів у межах ключових ділянок, якими є Білогрудівський ліс та Шполянське лісництво. У п'ятому розділі дисертації – «Структурний аналіз флори та синантропо-флористична диференціація Центрально-Придніпровської височинної області» – наведено результати систематичного, біоморфологічного та екологічного аналізу видового складу флори приміських лісів. Серед родин покритонасінних рослин найбільша частка припадає на Айстрові (Asteraceae). За біоморфологічною ознакою абсолютно переважають багаторічні рослини. Серед екологічних груп рослин за К. Раункієром перевагу мають фанерофіти (власне, деревні рослини), притому, не набагато вужче представлені гемікриптофіти й терофіти. За класифікацією А. Г Сербіна, Л. М.Сірої та Т. О. Слободянюк, переважають трави, на другому місці – кущики, на третьому – дерева.

2. The dissertation is devoted to the study of synanthropization processes in phytocenoses of suburban forests in the eastern part of the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine, which corresponds to the Central Dnieper Upland region. The structure of the dissertation is determined by the logic of the research and the tasks set, and consists of an introduction, five chapters, conclusions to the chapters, conclusions to the dissertation, a list of references, and appendices. The first section of the work, "Theoretical and methodological foundations of constructive-geographical and ecological studies of synanthropization of flora and vegetation problem", highlights the essence of synanthropization phenomenon as the creation of better conditions for the growth and development of some plants over others as a result of human influence. The importance of synanthropic vegetation as an element of the anthropogenic landscape is emphasized. It is noted that the florocenotype of synanthropic vegetation encompasses three coenological elements: segetal, ruderal, and urbanized. The interdisciplinary nature of synanthropization of forest vegetation problem, which lies at the intersection of forestry, anthropogenic landscape studies, botany, and ecology, is emphasized. The second chapter of the dissertation, "Program, objects, methodology, and research methods", details the objectives of the dissertation, characterizes the objects under study, highlights the methodological foundations of the practical and theoretical components of the research, and outlines the methodology for studying the synanthropization of forest vegetation processes in accordance with the research principles accepted in forestry science. The theoretical basis for the study was the hypothesis about the dangerous impact on forest communities of suburban forests of such species as red oak (Quercus rubra), black locust (Robinia pseudoacacia) and black walnut (Juglans nigra), as well as the assumption of relative homogeneity of the species composition of vegetation, in particular synanthropic vegetation, in suburban forests throughout the study area. In practical terms, the study was conducted through observations and experiments within temporary test areas. The third chapter of the dissertation, "The Central Dnieper Upland Region as a real spatial object of

constructive-geographical and forestry research", highlights the most important features of the geological structure, relief, climate, hydrographic network, soils, and natural vegetation of the Central Dnieper Upland Region. The location of the studied territory on the Ukrainian Shield has led to the formation of a flat relief, which facilitates the migration of plant organs and seeds, and thus phytoinvasion and synanthropization of vegetation in various biotopes, including suburban forests. The fourth chapter of the dissertation, "Characteristics of suburban forests in the Central Dnieper Upland region in the context of synanthropization processes", analyzes the species composition of the flora of suburban forests within key areas, namely the Bilohrudivka Forest and the Shpola Forestry. The fifth chapter of the dissertation, "Structural analysis of flora and synanthropic-floristic differentiation of the Central Dnieper Upland Region," presents the results of a systematic, biomorphological and ecological analysis of the species composition of the flora in suburban forests. Among the families of angiosperms, the largest proportion belongs to the Asteraceae. In terms of biomorphological characteristics, perennial plants are clearly dominant. According to the ecological classification by C. Raunkiaer, phanerophytes (i.e., woody plants) are the prevailing group, although hemicryptophytes and therophytes are also well represented. Based on the classification system of A. G. Serbina, L. M. Siroi and T. O. Slobodyanyuk, herbs are the most prevalent life form, followed by subshrubs and trees.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Широке застосування технологій більш чистого виробництва та охорони навколишнього природного середовища

Підсумки дослідження: Нове вирішення актуального наукового завдання

Публікації:

- Parakhnenko V., Vitenko V., Didenko I., Koval S., Chernysh V. Distribution of Ambrosia artemisiifolia L. in the Right-Bank Forest-Steppe of Ukraine and its adaptive potential. Trakya University Journal of Natural Sciences. 2023. Vol. 24. Issue 2. P. 31-40.
- Шлапак В. П., Сонько С. П., Кисельов Ю. О., Швець Я. А., Черниш В. І. Геоботанічні особливості екотонізації природних ландшафтів. Науковий вісник Науковий вісник НЛТУ України. 2019. Т. 29. № 7. С. 76-79.
- Кисельов Ю. О., Суханова І. П., Парахненко В. Г., Швець Я. А., Черниш В. І. Адвентивна флора України: географічні особливості поширення. Науковий вісник НЛТУ України. 2020. Т. 30. № 1. С. 9-13.
- Кисельов Ю. О., Черниш В. І. Особливості інвазійної флори Центрально-Придніпровської височинної області. Науковий вісник НЛТУ України. 2022. Т. 32. № 2. С. 27-32.
- Кисельов Ю. О., Черниш В. І. Наукові засади синантропної флористики в лісовому господарстві. Сільське господарство та лісівництво. 2022. № 26. С. 225-237.
- Кисельов Ю. О., Шлапак В. П., Парахненко В. Г., Черниш В. І. Дослідженість проблеми адвентизації флори в Україні та світі. Scientific World Journal, вип. 7, ч. 3. Березень 2021. С. 99-104.
- Vitenko V., Parakhnenko V., Didenko I., Zadorozhna O., Koval S., Chernysh V. Complex assessment of the adaptation potential of ambrosia artemisiifolia L. in the conditions of the right-bank forest-steppe of Ukraine. Multidisciplinární mezinárodní vědecký magazín “Věda a perspektivy” je registrován v České republice. Státní registrační číslo u Ministerstva kultury ČR: E 24142. № 5(24). 2023. Str. 240-249.
- Черниш В. І. Поширення Галінсоги дрібноквіткової як інвазивного виду України Збірник тез VII Міжвишівської науково-практичної Інтернет-конференції, присвяченої 10-річчю створення кафедри екології та безпеки життєдіяльності. Умань, 20 жовтня 2018 року / За ред. д. е. н. О. О. Непочатенко. Умань: Ред.-вид.відділ УНУС, 2018. С. 79-81.
- Черниш В. І. Кропива дводомна як індикатор свіжих дібров Центрально-Придніпровської височинної області. Матер. Міжнар. наук-практ. конф. (3-4 жовтня 2019 року.) / Відп. ред. О. О. Непочатенко. Умань:

Видавець «Сочінський М. М.», 2019. Ч.1. С.154-156.

- Черниш В. І., Шлапак В. П. Морфологічні особливості, поширення та шкодочинність амброзії полинолистої на території України. Матер. Міжнар. наук-практ. конф. (м. Київ, 6-8 листопада 2019 р.). К.: Ліра-К, 2019. С. 68-69.
- Черниш В. І. Клімат як чинник поширення адвентивної флори. Матеріали XXII Всеукраїнської наукової конференції молодих учених «Родзинка-2020». Черкаси: ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2020. С. 468-469.
- Кисельов Ю. О., Черниш В. І. Суспільно-географічні чинники поширення адвентивної флори в Україні. Геодезія, картографія, землеустрій, кадастр: наукові дослідження та практичні вишукування: матер. Всеукр. наук.-практ. Інтер.-конф. (м. Умань, 27 квітня 2020 р.): матер. Всеукр. наук.-практ. Інтер.-конф. (м. Умань, 27 квітня 2020 р.). Умань, 2020. С. 61-62.
- Черниш В. І. Повитиця польова: поширення, шкодочинність та способи захисту на території України. Матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (20-21 жовтня 2020 року.) / Редкол. О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: ВРЦ «Візаві», 2020. С. 109-111.
- Шлапак В. П., Кисельов Ю. О., Сонько С. П., Зворська Н В., Черниш В. І. Мікроекотони у складі лісових ландшафтів лісостепу України Технічні та економічні рішення з протидії глобальним викликам: Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (Кременчук – Одеса, 17-20 вересня 2020 р.). Кременчук: 2020. С. 208-212.
- Шлапак В. П., Кисельов Ю. О., Черниш В. І. Лікувальні властивості чистотіла звичайного. Матер. наук.-практ. Інтернет-конф. (25 листопада 2020 р.). Умань: Уманський НУС, 2020. С. 82-84.
- Черниш В. І. Дослідження адвентивної флори України: предмет, мета, завдання, практичне значення. Scientific World Journal, вип. 6, ч. 3. Грудень 2020. С. 37-38.
- Шлапак В. П., Кисельов Ю. О., Черниш В. І. Корисні властивості цикорію дикого. Матер. Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (22 квітня 2021 р.). Умань: Уманський НУС 2021. С. 44-46.
- Черниш В. І., Кисельов Ю. О. Корисний вплив зеленчука жовтого в умовах Центрально-Придніпровської височинної області. Перспективи розвитку лісового та садово-паркового господарства: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (25 листопада 2021 року) / Редкол. О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань:ВПЦ «Візаві», 2021. С.60-61.
- Черниш В. І., Кисельов Ю. О. Пшінка весняна (жовтець-пшінка) вирощування, посадка. Перспективи розвитку лісового та садово-паркового господарства: матер. Всеукр. наук.-практ. конф. (25 листопада 2021 року) / Редкол. О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2021. С. 69-70.
- Кисельов Ю. О., Черниш В. І. Дослідженість проблеми синантропної флори як ландшафтного феномену Традиційні та інноваційні напрямки досліджень у геодезії, землеустрої та кадастрі: матер. Всеукр. наук.-практ. Інтер.-конф. (м. Умань, 27 квітня 2022 р.). Умань, 2022. С. 11-13.
- Черниш В. І., Кисельов Ю. О. Вплив діяльності людини на формування синантропної флори: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції «Перспективи розвитку лісового та садово-паркового господарства» (25 листопада 2022 року). Редкол.: О. О. Непочатенко (відп. ред.) та ін. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022. С. 84-87.
- Черниш В. І. Полин як декоративна рослина. Матер. наук.-практ. Інтернет-конф. (29 листопада 2022 р.). Умань: Уманський НУС, 2022. С. 53-55.
- Черниш В. І. Методи боротьби з інвазивними видами рослин. Міжнар. наук. практ. конф. «Scientific Paradigm in the Context of Technologies and Society Development» (Женева, Швейцарія, 16-18 травня 2023 р.). 2023. С. 421-422.
- Черниш В. І. Вплив інвазивної флори на ліси. Міжнар. наук. практ. конф. «Challenges in Science of Nowadays», Вашингтон, США (26-28 травня 2023 р.). 2023. С. 488-489.

Наукова (науково-технічна) продукція:

Соціально-економічна спрямованість:

Охоронні документи на ОПІВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: 0121U112521

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шлапак Володимир Петрович
2. Volodymyr Shlapak

Кваліфікація: д.с.-г.н., професор, 06.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8710-5662

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Кисельов Юрій Олександрович
2. Yurii O. Kyselov

Кваліфікація: д. геогр. н., професор, 11.00.02

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-0530-1892

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Матусяк Михайло Васильович

2. Mykhailo V. Matusiak

Кваліфікація: к.с.-г.н., доц., 06.03.03

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0001-8099-7290

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Вінницький національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 00497236

Місцезнаходження: вул. Сонячна, Вінниця, Вінницький р-н., 21008, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Фучило Ярослав Дмитрович

2. Yaroslav D. Fuchylo

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-2669-5176

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Інститут біоенергетичних культур і цукрових буряків Національної академії аграрних наук України

Код за ЄДРПОУ: 00489780

Місцезнаходження: вул. Клінічна, Київ, 03141, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Національна академія аграрних наук України

Ідентифікатор ROR:

Рецензенти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Мамчур Валентина Василівна

2. Valentyna V. Mamchur

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0003-1579-4467

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Іщук Галина Петрівна
2. Galina P. Ishchuk

Кваліфікація: к. с.-г. н., доц., 06.03.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-4969-0933

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Уманський національний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493787

Місцезнаходження: вул. Інститутська, Умань, Уманський р-н., 20301, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові голови ради	Поліщук Валентин Васильович
Власне Прізвище Ім'я По-батькові головуючого на засіданні	Поліщук Валентин Васильович
Відповідальний за підготовку облікових документів	Коротєєв Микола Анатолійович
Реєстратор	Юрченко Тетяна Анатоліївна
Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є відповідальним за реєстрацію наукової діяльності	Юрченко Тетяна Анатоліївна